

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. vlt. De circumstantia Circa quid, seu obiecti,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

tus, & ancilla tua, iumentum tuum, & advena qui est intra portas tuas. Hæc enim verba, quæ penè eadem repetuntur in Deut. cap. 5. aperte indicant illa sola opera fuisse Iudeis prohibita in die festo, quæ aliis diebus facere licebat.

Cum ergo nunquam liceat facere peccatum mortale; cap. Itane 22. quæst. 5. sanè sub nomine operis quod speciali præcepto Iudæi prohibebantur in die festo facere, non comprehenditur; sed solum opus externum laboriosum: quod patri cum filiis, domino cum servis, atque adeò cum iuuen- to commune est. Deinde in præceptis moralibus voces sunt accipiendæ in proprio sensu: maxime quando præceptum est pænale: siquidem eæ pænæ proprium casum non excedunt. ex cap. Pænæ, De pœnitentia, distinet. 1. pænaleque esse præceptum de non faciendo opere simili in die festo Navar. ad idem princip. cap. Consideret. num. 24. confirmat ex eo quod infligit transgressori pœnam æternam.

Iam verò opus servile de peccato non dicitur propriè, sed solum mysticè, & per quandam similitudinem. Ergo peccatum non prohibetur per præceptum de non faciendo opere servili in die festo. Minor probatur: quia cum servile dicatur, quoad servum pertinet; servile propriè eatenus aliquid dicitur, quatenus; propriè ad servum pertinet, ut rectè notat D. Thomas in eod. loco ad tertium. Peccatum verò non est quid tale cum æquè sit liberorum, ac servorum. Quod ergo Ioan. 8. dicitur. Qui facit peccatum servus est peccati] intelligi debet non propriè, sed mysticè: sicut intelligitur quòd in Epist. ad Ephes. cap. 5. avaritia dicitur idolorum servitus] prout idem D. Thomas docet in præcept. qu. 118. art. 5. ad 4. Intelligitur etiam illud quod dicitur à Beda lib. 3. in Lucam cap. 43. in fine, Magni Reges sunt qui tentationum suarum motibus, nõ consentiendo succumbere, sed regendo præesse novèrunt. Sunt enim reges non quidem propriè, sed solum metaphoricè, quando quidem multi vitilis mancipati, Reges sunt propriè; & multi præditi bonis motibus, sunt propriè servii.

64. Postremò (vt D. Thomas in corpore citat. art. 4. argumentatur)

Quoniam homo ad cultum interiore, qui oratione, ac devotione constat, magis inducitur Spiritus sancti instinctu, quam exteriori impulsu: præceptum de sanctificatione diei festi datum est tantum de cultu Dei externo, id est, de cultu secundum aliquod sensibile signum; quod nobis ex Ecclesiæ determinatione, est tum audire missam: pro eo quod Iudæis fuit varia offerre sacrificia præsignificatio illius incruentum quod in Missa offertur; tum cessare ab externo opere servili. Quare interior sanctificatio animi, non pertinet ad tale præceptum nisi tanquam finis illius externus: siue, quod eodem recidit, non est id quod præcipitur: sed tantum id, quod a præcipiente intenditur; nempe in ducere nos ad servitium Domino in sanctitate, ac mente requiescendum in illo, cum abstinètia ab omni peccato: prout omni etiam die, nec tantum festo faciendum est; iuxta generalissimum præceptum declinandè malo, & faciendi bonum.

Et verò si sanctificatio animæ non præcipitur specialiter per dictum præceptum de sanctificatione diei festi; nec per illud specialiter prohibetur perpetratio peccati mortalis ei contraria. Hæc enim temerò consequuntur. Aliquid præcepto aliquo præcipi: & quod illi contrarium fuerit per idem prohiberi. Nam eo ipso, quod iubemur cessare ab opere servili die festo, prohibemur facere opus servile, quod contrarium est. Ac dato casu, qualis est necessitas sufficiens, in quo Ecclesiæ non censetur illud iubere, nec censetur istud prohibere. Itaque si interior animæ sanctificatio non est de numero eorum quæ per dictum præceptum specialiter præcipiuntur; nèque interior animæ contaminatio illi contraria, de numero est eorum; quæ per idem præceptum specialiter prohibentur: ita vt dicendum non sit, peccantem mortaliter in die festo, committere duplex peccatum mortale: quorum alterum in transgressione præcepti de sanctificatione diei festi consistat.

Neque est quod quis opponat tali præcepto sanctificationem animæ satis præcipi dum in eam tanquam in finem præcipitur ante memoratus exterior cultus. Nam vt communiter admittit notat Navar. ad sepe memoratum principium ca. Consideret. num. 28. finis præcepti non est in præcepto; adeo vt sola præcepta de charitate (quæ finis est præcepti ex priori ad Ti-

mosh. cap. 1.) denter de fine aliorum præceptorum, non item ipsa alia præcepta. De qua re D. Thomas 2. 2. quæst. 44. art. 1.

CAPVT VLTIMVM.

De circumstantia Circa quid, seu obiecti.

S V M M A R I V M.

65. Conditiones consiuentis aggravantem circumstantiam obiecti, cum ipsum res quadam est.
66. Consiuentis, cum obiectum ipsum, est persona.
67. Ex tali circumstantia aggravari peccatum, habetur ex doctrina D. Thomæ.
68. Eidem doctrinæ addit restrictio.
69. Qualiter indicandum sit, An istiusmodi circumstantia aggravet peccatum mutando speciem, vel intra eandem speciem.

65. Cvm obiectum circa quod humanus actus exercetur sit, vel res, vel persona aliqua, vt habitum est in præced. c. 2. Hæc circumstantia debet esse accidens vel rei, vel personæ circa quam peccatur.

Atque accidens rei solet, cum aggravat peccatum eiusmodi esse, ex quo res ita eminentiam quandam habet. Id quod potest contingere primo ipsi rei in se consideratæ: sicut contingit bono villi, tam honorario, quam pecuniario; ex eo, quod ipsum sit in maiori quantitate, aut maioris sit valoris: aut sit in maiori hominum æstimatione: per quæ aggravantur furtum, detractio, & alia id genus peccata. Contingit item munus, & officii publicis ex difficultate maiore, ipsa rectè gerendi: per quam aggravantur peccata eorum qui illa vel committunt indignis, vel admittunt indigni. Secundò, id contingere potest rei consideratæ in ordine ad Deum; vt contingit pecuniæ, vestis, aut alteri suppellectili ex eo quod sit consecrata Deo. Potest item id contingere in ordine ad proximum; ad quem res ipsa pertinet: vt pecuniæ vel alii id genus, ex eo, quod sit pauperis. Ex quo utroque genere accidentis furtum aggravari patet: quia peccatum censetur gravius, cum est rei aliqua conditione vestitæ; quam cum est alterius rei, omnino æqualis non vestitæ simili conditione. Sic furtum ipsum decem nummorum aureorum de pecunia Deo consecrata, aut de pecunia hominis pauperis, gravius est, quam de pecunia prophana hominis divitis: quia continet maiorem repugnantiam cum recta ratione.

Accidens verò personæ in quam peccatur, aggravans peccatum, solet esse aliquid in quo persona ipsa excellit. Cum autem persona tribus modis excellere possit, primo in ordine ad Deum: nempe quia coniunctior est Deo ratione sanctitatis, vel officij ad quod obeundum consecratur Deo. Secundò, in ordine ad nos: nempe, quia nobis coniunctior est naturali necessitudine, vel collatis beneficiis. Tertio in ordine ad proximum: nempe, quia est persona in qua plures læduntur.

Cum; inquam, hæc ita sint, D. Thomas 1. 2. quæst. 73. art. 9. peccatum aggravari ex personæ, in qua peccatur excellentia primi modi, probat: quia iniuria illata personæ coniunctæ cum Deo ratione virtutis vel officij, redundat in Deum ipsum, iuxta illud Zachariæ 2. Qui vos tetigerit, tangit pupillam oculi mei. Vnde sequitur peccatum gravius esse, quam cæteris paribus alias esset: ac tantò gravius, quantò coniunctior Deo fuerit persona contra quam committitur.

Ex excellentia item secundi modi aggravari docet quia peccans in personam coniunctam sibi naturali necessitudine aut beneficiis, aut quacumque alia coniunctione, censetur peccare in seipsum: & per consequens gravius, nequioreque voluntate peccare, quam cæteris paribus alias peccaret, iuxta illud Ecclesiastici 14. Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit: Atque adeo quò talis pectora fuerit peccanti coniunctior, quam alia, sicut est pater, quam frater; & hic, quam cognatus: aut quo maiora beneficia contulit vna persona, quam alia persona; aut quò est alia ratione magis coniuncta: eò peccatum in eam commissum gravius esse.

Si opponas; Nullum esse tam coniunctum, quam quemque sibi ipsi; minus tamen quemque peccare sibi damnatum inferendo, quam alteri: vt occidendo equum suum, quam

occidendo alienum. Respondet D. Thomas in solut. 2. argumēti, id verum esse quoad damnum in rebus possessis, quæ sunt in possidentis potestate: non item quoad damnum in naturalibus vel spiritualibus bonis, quæ non sub sunt dominio libero voluntatis nostræ. Sic enim grauius peccat qui occidit seipsum, quam qui alterum.

Ex excellentia demum tertij modi aggruari quoque peccatum, confirmat: quia ratio grauius peccatur, quanto peccatum plures tangit. Sic enim peccatum quod committitur in personam publicam, vt in Principem qui totius multitudinis personam gerit, est grauius, quam quod committitur in aliquam personam priuatam; prout indicatum est Exod. 22. cum specialiter dicitur: Principi populi tui non maledices. Similiter iniuria quæ fit personæ magni nominis & famæ, grauior est cæteris paribus quam facta alteri; quia redundat in scandalum plurimorum. Hæc D. Thom.

68. Cuius doctrinæ restinximus per illa verba, cæteris paribus, propterea quod eiusdem actus possunt esse plures male circumstantiæ; illeque actus qui ex aliquarum absentia videri potest peccatum minus graue, ex aliarum concursu censeri potest grauius. Vnde aliqui solunt quæstionem, An maius peccatum sit occidere peccatorem, quam iustum; inquitentes quod quamuis ex circumstantia personæ in quam peccatur, grauius peccatum sit occidere iustum: tamen ex circumstantia effectus seu nocimenti consequentis ex peccato, nempe ex damnatione peccatoris (si occidenti constiterit hanc securam) peccatum grauius esse occidere peccatorem. In qua re & id genus aliis diiudicandis, considerandum est quando iustitie vel charitatis ordo, ob conditionem personæ in quam peccatur, magis peruertatur.

69. Iam quando ex hac obiecti circumstantia aggrauetur peccatum intra eandem speciem, vel mutando speciem, iudicandum est iuxta tertiam generalem regulam in præced. cap. 3. propositam. Nempe cum inducit nouam cum recta ratione repugnantiam, aggrauare mutando speciem: cum verò non inducit, aggrauare intra eandem speciem. Itaque furtum rei sacræ ex circumstantia obiecti, nempe quod sit res Deo sacrata: sicut & homicidium quo Sacerdos occiditur; ex eo, quod fit personæ Deo sacratæ, accipit speciem sacrilegij: vt & homicidium quo pater necatur, accipit speciem parricidij, eo quod fit patris: quia tales conditiones habent specialem repugnantiam cum recta ratione: quandoquidem non tantum malum est occidere Sacerdotem vel patrem, vt homo est, sed etiam vt Sacerdos vel pater est. Similiter malum est furari rem sacræ, non tantum quia aliena est; sed etiam quia sacræ est.

Furtum autem rei pretiosioris, & homicidium personæ iustioris, ex talibus circumstantiis obiecti, aggrauantur intra eandem speciem: quia repugnantia cum recta ratione, quam talia peccata ex eis accipiunt, eiusdem speciei est, cum ea quam ex obiecto habent. Namque rem alienam pretiosioris; siue vt alienam, siue vt pretiosioris surripere, malum est ob hanc vnam eandemque rationem quod veritum sit quodcumque alienum sibi vsurpare invito domino. Similiter occidere hominem bonum; siue vt hominem, siue vt bonum: ob eandem rationem malum est: nempe quod non liceat priuata auctoritate occidere: & ita de aliis.

Quando verò istiusmodi aggrauatio sit vel non sit in infinitum, cognoscendum est per ea quæ in sequenti lib. tradentur de ratione inter se discernendi peccatū mortale & veniale. Atque hæc hæc hactenus de circumstantiis. Quam circumstantiæ debeant vel possint omitti in confessione, addendum est, nisi iam traditum esset in præced. lib. 6. cap. 4. parte posteriore, dubio sexto. In assignanda autem ratione distinguendi inter malitiam essentialē & accidentalem, nihil est quod immoremur: quia id nihil facit ad grauitatem peccati diiudicandam in foro penitentiali: cum ex accidentali, ea perinde constituantur & augeatur, ac ex essentiali: quandoquidem vtraque similiter includit repugnantiam cum recta ratione. legeque æterna.

L A V S D E O.

LIBER QVARTVS, ET TOTIVS OPERIS DECIMVSQVINTVS.

DE GENERALI PECCATORVM VARIETATE, in qua consistit ratio quadam de illis in genere iudicandi.

P R Æ F A T I O.

Generalis ratio iudicandi de peccatis, duplex est: vna iudicandi generaliter, an aliquid sit peccatum, nec ne: quam Deo iuuante hæcenus persecuti sumus. Altera de eo quod constiterit peccatum esse, iudicandi generaliter cuius modi peccatum ipsum sit. Quæ ratio consistit in cognitione generalis veritatis peccatorum, seu inceptis Deo quoque iuuante a nobis tradenda: propositis variis modis, quibus peccata generaliter inter se distinguuntur. Ex obiecto igitur distinguuntur peccata dupliciter: vno modo (iuxta illud posterioris ad Corinth. cap. 17. Mude mus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus) quod alia sint carnalia, quæ flagitia: & alia spiritualia, quæ scelera dicuntur. Altero modo, quod alia sint in Deum alia in proximum, alia in nos ipsos: quia indicat Apostolus ad Tit. 2. ad monens vt sobrie, quoad nos: iuste quoad proximum: & pie quoad Deum: viuamus in hoc seculo. Ex causa verò efficiente dupliciter item: vno modo, quod alia sine ex ignorantia, alia ex infirmitate seu perurbatione, & alia ex malitia. Altero modo, quod alia sint cordis, alia oris, & alia operis. Ex ordine præterea ad præcepta quorum transgressione peccantur: quod alia sint commissionis, contra negatiua: & alia omissionis, contra affirmatiua præcepta. Ex effectu deinde, qui est reatus seu obligatio ad penam: quod alia sint mortalia, & alia venialia: cuius postremæ distinctionis consideratio est huius instituti maxime propria. Cætera autem, de quibus D. Thom. 2. 2. qu. 72. ad illud, si penultimam excipias, non multum faciunt: ideoque nobis satis erit paucis eas declarasse: docendo scilicet quæ peccata dicantur carnalia, quæ spiritualia, quæque cætera, quod fiet in 1. cap. 1. In 2. verò explicabitur dicta distinctio penultimam in peccatum commissionis, & omissionis: & in 3. distinctio ipsa in peccatum mortale & veniale. Ac demum in 4. & sequentibus tradentur regule iudicandi de peccato, siue mortale an veniale.

CAPVT I.

Quæ dicantur peccata carnalia, quæ spiritualia, quæque nonnulla alia.

S V M M A R I V M.

1. Diversi modi quibus nomen peccati carnis accipitur.
2. Explicatio diuisionis peccati, quod aliud sit contra Deum, aliud contra proximum, & aliud contra nos ipsos.
3. Quæ peccata dicantur ex ignorantia.
4. Quæ ex infirmitate.
5. Quæ ex malitia.
6. Tres modi, quibus distinctio peccatorum in peccata cordis, oris, & operis intelligi potest.
7. Quomodo eadem sit tantum in diuersos gradus eiusdem peccati; & quomodo tale peccatum sit in confessione exprimentum.

Peccata carnalia dupliciter dicuntur: vno modo generaliter, de quibusuis peccatis quatenus nascuntur ex sensualitate (quo nomine intelligitur appetitus sentiens prout repugnat rectæ rationi) quæ a D. Paulo ad Rom. 8. carnis nomine significatur: eaque acceptioe idem Apst. ad Galat. 5. inter opera carnis seu peccata carnalia numerat hæreses & inuidias quæ peccata sunt maxime spiritualia. Altero modo specialiter dicuntur de peccatis quæ delectatione carnis, id est, corporis perfici sententur: quia in illis voluntatis cōsensu, quo peccatū perficitur, terminatur in delectatione corporis percepta tactu vel gustu; cuius generis sunt luxuria & gula: hocq;

modo